

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5055/2567

บริษัท ล. โจทก์ นาง ส. กับพวก จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 4, ป.พ.พ. มาตรา 391

ย่อ / หลักกฎหมาย

*โจทก์ติดตามยึดรถยนต์ที่เช่าซื้อกลับคืนในขณะที่สัญญาเช่าซื้อยังไม่เลิกกัน เมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ 1 ได้แย่งคัดค้านที่โจทก์กลับเข้าครอบครองรถยนต์ที่เช่าซื้อ พฤติการณ์ถือได้ว่าโจทก์และจำเลยที่ 1 ต่างสมัครใจเลิกสัญญาเช่าซื้อต่อกันโดยปริยาย แม้สัญญาเช่าซื้อข้อ 14 จะระบุว่า "...หรือสัญญาสิ้นสุดลงไม่ว่าด้วยกรณีอื่นใดก็ตาม และเจ้าของได้กลับเข้าครอบครองรถเป็นที่เรียบร้อยแล้ว..." แต่เมื่อโจทก์และจำเลยที่ 1 ต่างสมัครใจเลิกสัญญาเช่าซื้อต่อกันโดยปริยาย อันเป็นผลให้คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายไม่มีสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาต่อกันอีก โจทก์จึงไม่อาจอาศัยข้อตกลงตามสัญญาเช่าซื้อเรียกร้องค่าขาดราคาจากจำเลยที่ 1 ได้ เมื่อโจทก์และจำเลยที่ 1 ต่างสมัครใจเลิกสัญญาเช่าซื้อต่อกันโดยปริยาย แต่กรณีเช่นนี้ไม่มีกฎหมายบัญญัติถึงผลของการเลิกสัญญาที่จะยกมาปรับคดีได้ จึงต้องวินิจฉัยโดยอาศัยเทียบเคียง ป.พ.พ. มาตรา 391 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติถึงการเลิกสัญญาที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้ใช้สิทธิเลิกสัญญา อันเป็นบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งตาม ป.พ.พ. มาตรา 4 ดังนั้น โจทก์และจำเลยที่ 1 จำต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งได้กลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิมตาม ป.พ.พ. มาตรา 391 วรรคหนึ่ง ซึ่งเฉพาะการส่งมอบรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนแก่โจทก์นั้น เนื่องจากรถยนต์เป็นทรัพย์สินที่เสื่อมสภาพและเสื่อมราคาไปตามกาลเวลาและการใช้งาน การกลับเข้าครอบครองรถยนต์ที่เช่าซื้อของโจทก์ในกรณีเช่นนี้เห็นได้อยู่ในตัวเองว่าไม่อาจทำให้โจทก์กลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิมได้เหมือนดังเช่นขณะทำสัญญา ดังนั้น เพื่อให้โจทก์ได้กลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิมได้ใกล้เคียงกับขณะทำสัญญาเท่าที่พอจะเป็นไปได้ จำเลยที่ 1 จึงต้องชดเชยค่าเสื่อมราคาของรถยนต์ที่เช่าซื้อให้แก่โจทก์ * ประเด็นนี้วินิจฉัยโดยมติที่ประชุมใหญ่

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยที่ 1 ชำระเงิน 409,216 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 8.0562 ต่อปี นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ หากไม่ชำระหรือชำระไม่ครบถ้วนให้จำเลยที่ 2 ชำระหนี้ดังกล่าวแทน จำเลยทั้งสองขาดนัดยื่นคำให้การ ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยที่ 1 ชำระเงิน 15,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าวนับแต่วันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 10 มีนาคม 2564) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ หากจำเลยที่ 1 ไม่ชำระให้จำเลยที่ 2 ชำระหนี้ดังกล่าวแก่โจทก์แทน กับให้จำเลยทั้งสองใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 10,000 บาท เฉพาะค่าขึ้นศาลให้ใช้แทนเท่าทุนทรัพย์ที่โจทก์ขณะคดีคำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีให้เป็นพับ โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 4 แผนกคดีผู้บริโภคพิพากษาแก้เป็นว่า หากจำเลยที่ 1 ไม่ชำระหนี้ ให้จำเลยที่ 2 ชำระแทนเป็นเงิน 10,000 บาท โดยไม่ต้องรับผิดชำระดอกเบี้ย นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ โจทก์ฎีกา โดยศาลฎีกาแผนกคดีผู้บริโภคอนุญาตให้ฎีกาศาลฎีกาแผนกคดีผู้บริโภควินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2561 จำเลยที่ 1 ทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์กับโจทก์ในราคา 1,598,688 บาท ผ่อนชำระเป็นงวด

งวดละ 22,204 บาท รวม 72 งวด เริ่มชำระงวดแรกวันที่ 3 มกราคม 2562 งวดต่อไปชำระทุกวัน
3 ของทุกเดือน โดยมีจำเลยที่ 2 ทำสัญญาค้ำประกัน แต่จำเลยที่ 1 ชำระค่าเช่าซื้อให้โจทก์เพียง 18
งวด เป็นเงิน 399,672 บาท โดยผิดนัดตั้งแต่งวดที่ 19 ประจำวันที่ 3 กรกฎาคม 2563 เป็นต้นมา
โจทก์บอกกล่าวการผิดนัดไปยังจำเลยที่ 2 ล่วงพ้นกำหนด 60 วัน นับแต่วันที่จำเลยที่ 1 ผิดนัด
โจทก์กลับเข้าครอบครองรถยนต์ที่เช่าซื้อเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2563 และนำออกประมูลขายได้ใน
ราคา 830,000 บาท คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ซึ่งได้รับอนุญาตให้ฎีกาว่า จำเลย
ทั้งสองต้องรับผิดชอบในค่าขาดราคาหรือไม่ เพียงใด ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่ เห็นว่า แม้สัญญา
เช่าซื้อข้อ 14 จะระบุว่า "...หรือสัญญาสิ้นสุดลงไม่ว่าด้วยกรณีอื่นใดก็ตาม และเจ้าของได้กลับเข้า
ครอบครองรถเป็นที่เรียบร้อยแล้ว..." แต่เมื่อโจทก์และจำเลยที่ 1 ต่างสมัครใจเลิกสัญญาเช่าซื้อ
ต่อกันโดยปริยาย อันเป็นผลให้คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายไม่มีสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาต่อกันอีก โจทก์
จึงไม่อาจอาศัยข้อตกลงตามสัญญาเช่าซื้อเรียกร้องค่าขาดราคาจากจำเลยที่ 1 ได้ ที่ศาลอุทธรณ์
ภาค 4 วินิจฉัยว่า โจทก์และจำเลยที่ 1 ต่างสมัครใจเลิกสัญญาต่อกันโดยปริยาย โจทก์ย่อมไม่มีสิทธิ
เรียกค่าขาดราคาอันเป็นค่าเสียหายตามข้อตกลงในสัญญาเช่าซื้อได้นั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกา
ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น อนึ่ง เมื่อโจทก์และจำเลยที่ 1 ต่างสมัครใจเลิกสัญญาเช่าซื้อต่อกันโดยปริยาย
แต่กรณีเช่นว่านี้ไม่มีกฎหมายบัญญัติถึงผลของการเลิกสัญญาที่จะยกมาปรับคดีได้ จึงต้องวินิจฉัย
โดยอาศัยเทียบเคียงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 391 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติถึงการเลิก
สัญญาที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้ใช้สิทธิเลิกสัญญา อันเป็นบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง ตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 ดังนั้น โจทก์และจำเลยที่ 1 จำต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งได้
กลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 391 วรรคหนึ่ง ซึ่ง
เฉพาะการส่งมอบรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนแก่โจทก์นั้น เนื่องจากรถยนต์เป็นทรัพย์สินที่เสื่อมสภาพและ
เสื่อมราคาไปตามกาลเวลาและการใช้งาน การกลับเข้าครอบครองรถยนต์ที่เช่าซื้อของโจทก์ใน
กรณีเช่นนี้เห็นได้อยู่ในตัวว่าไม่อาจทำให้โจทก์กลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิมได้เหมือนดังเช่นขณะ
ทำสัญญา ดังนั้น เพื่อให้โจทก์ได้กลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิมได้ใกล้เคียงกับขณะทำสัญญาเท่าที่
พอจะเป็นไปได้ จำเลยที่ 1 จึงต้องชดเชยค่าเสื่อมราคาของรถยนต์ที่เช่าซื้อให้แก่โจทก์ ในข้อนี้ แม้
พยานหลักฐานของโจทก์จะไม่ได้ความชัดเจนว่า รถยนต์ที่เช่าซื้อเสื่อมราคาไปเพียงใด แต่ปรากฏ
ตามสัญญาเช่าซื้อว่ารถยนต์ที่เช่าซื้อเป็นรถใหม่ มีราคาเงินสดไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม 1,299,532.71
บาท หักเงินดาวน์ไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม 13,103.74 บาท คงเหลือราคาเงินสดเป็นเงิน
1,286,428.97 บาท จำเลยที่ 1 ชำระค่าเช่าซื้อไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่มมาแล้ว 373,525.20 บาท โดย
ครอบครองใช้สอยรถยนต์ที่เช่าซื้อพร้อมแล้วประมาณ 1 ปี 10 เดือน และปรากฏตามใบตรวจเช็ค
สภาพรถยนต์ว่ามีการใช้งานเป็นระยะทาง 32,299 กิโลเมตร จึงเห็นสมควรกำหนดค่าเสื่อมราคา
ของรถยนต์ที่เช่าซื้อให้แก่โจทก์เป็นเงิน 30,000 บาท และเมื่อค่าเสื่อมราคาที่กำหนดให้นี้เป็นหนี้
เงิน โจทก์จึงมีสิทธิคิดดอกเบี้ยผิดนัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224 ที่ใช้
บังคับในขณะยื่นฟ้องและที่แก้ไขใหม่ตามลำดับ นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่
โจทก์ แต่เนื่องจากโจทก์ฎีกาขอดอกเบี้ยมาในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ดอกเบี้ยนับแต่วันฟ้องถึงวันที่
10 เมษายน 2564 จึงกำหนดให้ในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ตามที่ขอ เมื่อรวมกับค่าขาดประโยชน์
15,000 บาท ซึ่งยุติไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นแล้ว จำเลยที่ 1 ต้องรับผิดชอบเงินแก่โจทก์
ทั้งสิ้น 45,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระ
เสร็จแก่โจทก์ ทั้งนี้ดอกเบี้ยนับตั้งแต่วันที่ 11 เมษายน 2564 ให้ปรับเปลี่ยนลดลงหรือเพิ่มขึ้นตาม

พระราชกฤษฎีกาซึ่งออกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 7 บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละสองต่อปี ส่วนจำเลยที่ 2 นั้น เนื่องจากค่าเสื่อมราคาที่ดินที่มีสิทธิได้รับตามที่วินิจฉัยมาข้างต้นเป็นค่าเสียหายที่จำเลยที่ 1 จะต้องชำระเพื่อให้โจทก์ได้กลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิมภายหลังจากการที่สัญญาเลิกกันแล้ว เมื่อโจทก์บอกกล่าวการผิดนัดไปยังจำเลยที่ 2 ล่วงพ้นกำหนด 60 วัน นับแต่วันที่จำเลยที่ 1 ผิดนัด จำเลยที่ 2 จึงหลุดพ้นจากความรับผิดในส่วนนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 686 วรรคสอง คงต้องรับผิดชอบแต่ค่าขาดประโยชน์เป็นเงิน 10,000 บาท ตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 4 พิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลยที่ 1 ชำระเงิน 45,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 5 ต่อปี นับแต่วันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 10 มีนาคม 2564) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ทั้งนี้อัตราดอกเบี้ยให้ปรับเปลี่ยนลดลงหรือเพิ่มขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาซึ่งออกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 7 บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละสองต่อปี แต่ไม่เกินอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ตามที่โจทก์ขอ นอกจากที่แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 4 ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

ทวิศักดิ์ อุณนาทรรัตนกุล · ชาญณรงค์ ปราณีจิตต์ · วิเชียร ดิเรกอุดมศักดิ์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/5055/2567>